ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Аналіз роботи над роллю

У колективній роботі :

Федеріко Гарсія Лорка «Дім Бернарди Альби» роль Понсії

Моріс Метерлінк, п’єса «Синій Птах» роль Цукору

Індивідуальний творчий проєкт:

Жан Ануй п’єса «Жайворонок» роль Жанни

студентки гр. 6.0262
Дрель Каріни Геннадіївни

Запоріжжя
2026

Зміст

ВСТУП.....4

РОЗДІЛ І. Федеріко Гарсія Лорка «Дім Бернарди Альби» роль Понсії.....6

1.1 Процес формування характеру Понсії.....6

1.2 Створення «роману життя» Понсії.....7

1.3 Характеристика персонажу Понсії.....8

1.4 «Схема» спілкування Понсії з іншими дійовими особами п'єси.....10

1.5 Аналіз змісту художньо-естетичної інформації.....12

1.6 Робота над гримом та костюмом Понсії.....15

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....16

ДОДАТКИ.....17

РОЗДІЛ ІІ. Моріс Метерлінк, п'єса «Синій Птах» роль Цукру.....18

2.1 Процес формування характеру Цукру.....18

2.2 Створення «роману життя» Цукру.....18

2.3 Характеристика Цукру.....20

2.4 «Схема» спілкування Цукру з іншими дійовими особами п'єси.....22

2.5 Аналіз змісту художньо-естетичної інформації.....23

2.6 Робота над гримом та костюмом Цукру.....25

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....26

ДОДАТКИ.....27

РОЗДІЛ ІІІ. Жан Ануй п'єса «Жайворонок» роль Жанни.....28

3.1 Процес формування характеру Жанни.....28

3.2 Створення «роману життя» Жанни.....29

3.3 Характеристика Жанни.....31

3.4 Схема» спілкування Жанни з іншими дійовими особами

п'єси 33
3.5 Аналіз змісту художньо-естетичної інформації..... 35
3.6 Робота над гримом та костюмом Жанни. 37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 39
ДОДАТКИ..... 40

ВИСНОВКИ 41

ВСТУП

Мета творчого проєкту: метою даного творчого проєкту є створення трьох різнопланових сценічних образів — Понсії з п’єси Федеріко Гарсії Лорки «Дім Бернарди Альби», Цукру з п’єси Моріса Метерлінка «Синій птах» та Жанни з п’єси Жана Ануя «Жайворонок», а також дослідження різних способів акторського існування в умовах психологічного, символічного та історико-драматичного театру.

У роботі над образом Понсії для мене було важливо створити правдивий і психологічно достовірний характер жінки, яка багато пережила у своєму житті, але не втратила здатності співчувати іншим. Я прагнула передати її життєву мудрість, внутрішню силу та трагічне усвідомлення того, що не всі події можна змінити, навіть якщо заздалегідь бачиш їхні наслідки.

Працюючи над роллю Цукру, я ставила перед собою мету створити яскравий символічний образ, який поєднує в собі дитячу безпосередність, доброту та готовність до самопожертви. Для мене було важливо не лише показати казкового персонажа, а й розкрити його глибший зміст як уособлення людяності, щедрості та безкорисливої любові до інших.

У роботі над образом Жанни моєю художньою метою стало створення живого та багатогранного образу молодої дівчини, яка проходить складний шлях від наївної віри до усвідомленого вибору власної долі. Я прагнула показати не лише історичну постать чи героїню легенди, а передусім людину зі своїми сумнівами, страхами та внутрішньою боротьбою. Для мене було важливо передати її духовну силу, сміливість та готовність залишитися вірною своїм переконанням навіть перед обличчям смерті.

Особливе значення для мене мав пошук внутрішньої правди кожного персонажа. Незважаючи на те, що Понсія, Цукор і Жанна існують у різних драматургічних світах, кожен із них має власну систему цінностей, власний спосіб бачення світу та власну правду. Саме тому головною метою роботи

стало не зовнішнє відтворення образів, а глибоке розуміння їхньої природи, мотивів та внутрішнього життя.

Також важливим завданням проєкту було розширення власного акторського діапазону через роботу з різними жанрами, пластичними рішеннями, голосовими характеристиками та способами сценічного існування. Робота над цими ролями дала мені можливість поглибити навички психологічного аналізу, розвинути образне мислення, навчитися працювати з підтекстом і відчути, наскільки різними можуть бути шляхи створення сценічного образу.

Таким чином, основною метою проєкту стало не лише створення трьох повноцінних сценічних персонажів, а й професійний та творчий розвиток через пошук внутрішньої правди ролі, удосконалення акторської майстерності та глибше розуміння природи театрального мистецтва.

РОЗДІЛ І. Федеріко Гарсія Лорка «Дім Бернарди Альби» роль Понсії

1.1 Процес формування характеру Понсії

Перші враження від Понсії були для мене неоднозначними. Коли я вперше прочитала п’єсу, вона здалася мені суворою, різкою і навіть трохи грубою жінкою. Проте під час подальшого аналізу я почала бачити за цією зовнішньою жорсткістю зовсім іншу людину.

Мені стало цікаво зрозуміти, чому вона поводиться саме так. Чому іноді говорить дуже прямолінійно, а іноді намагається підтримати дочок Бернарди. Поступово я зрозуміла, що Понсія — це людина, яка прожила складне життя і навчилася дивитися на світ без ілюзій.

Під час роботи над роллю я багато думала про її минуле. Мені хотілося зрозуміти, що сформувало її характер. Я уявляла, як багато років вона працювала в домі Бернарди, спостерігала за чужими радощами і трагедіями, бачила людські слабкості та навчилася розпізнавати брехню.

Для мене було важливо знайти баланс між суворістю і людяністю персонажа. Я не хотіла робити Понсію лише буркотливою старою служницею. Навпаки, мені хотілося показати її турботу про дочок Бернарди та її бажання захистити їх від майбутньої біди.

Особливу увагу я приділяла внутрішнім суперечностям героїні. Вона розуміє, що Бернарда чинить неправильно, але водночас продовжує працювати в цьому домі. Вона співчуває дівчатам, але не може відкрито виступити проти господині. Саме ці протиріччя зробили для мене образ живим і цікавим.

Поступово я почала сприймати Понсію як людину, яка бачить правду раніше за інших, але не має достатньо сили або влади, щоб щось змінити. Саме це усвідомлення стало основою для формування характеру персонажа.

1.2. Створення «роману життя» Понсії

Для того щоб краще зрозуміти Понсію та зробити її образ більш живим і правдивим, я працювала над створенням її «роману життя» — біографії, яка виходить за межі подій, описаних у п'єсі. Це допомогло мені побачити не лише слова персонажа, а й людину з власним минулим, досвідом та внутрішнім світом.

У своїй уяві я бачила Понсію жінкою, яка народилася в бідній родині та з дитинства звикла до важкої праці. Її життя не було легким, тому вона рано навчилася бути витривалою, відповідальною та самостійною. Мені здається, що з юних років вона добре знала ціну хліба, праці та людської підтримки.

Я часто замислювалася над тим, якою Понсія була в молодості. Думаю, колись вона була більш мрійливою та відкритою до життя. Можливо, вона також мріяла про велике кохання, щасливу сім'ю або власний дім. Як і багато людей, вона будувала плани на майбутнє, але з часом зрозуміла, що життя не завжди складається так, як хочеться. Саме тому в її характері з'явилися стриманість, життєва мудрість і вміння дивитися на речі без ілюзій.

Особливо цікаво було уявляти момент, коли Понсія вперше прийшла працювати до дому Бернарди Альби. Спочатку це була звичайна робота, яка давала можливість заробити на життя. Але з роками цей дім став для неї набагато більшим, ніж просто місце служби. Вона була свідком багатьох подій, бачила радощі та конфлікти цієї родини, спостерігала, як дорослішають дочки Бернарди, знала їхні характери, страхи, надії та потаємні бажання.

Мені здається, що саме багаторічне життя поруч із цією сім'єю зробило Понсію дуже уважною до людей. Вона навчилася розуміти їхні справжні почуття навіть тоді, коли вони намагалися їх приховати. Саме тому вона часто бачить те, чого не помічають інші персонажі. Її життєвий досвід дозволяє їй передбачати наслідки багатьох вчинків і розуміти справжні причини людської поведінки.

Під час роботи над образом я часто ставила собі запитання: чому Понсія залишається в домі Бернарди Альби, незважаючи на постійну напругу та складну атмосферу? Спочатку мені здавалося, що причина лише в необхідності заробляти на життя. Проте поступово я дійшла висновку, що справа набагато глибша. За роки служби вона стала частиною цього дому і відчула певну відповідальність за його мешканців. Вона може сперечатися з Бернардою, критикувати її рішення або сварити дочок, але водночас по-своєму піклується про них.

Особливе співчуття, на мою думку, Понсія відчуває до молодих дівчат, адже бачить, як суворі правила та заборони руйнують їхні долі. Вона розуміє їхній біль і прагнення до свободи, хоча не завжди може їм допомогти. Саме тому вона часто опиняється між двома сторонами: з одного боку — відданість господині, а з іншого — співчуття до її дочок.

Створення «роману життя» допомогло мені глибше зрозуміти внутрішній світ Понсії. Я побачила її не просто як служницю, а як жінку зі складною долею, великим життєвим досвідом і здатністю щиро співпереживати іншим. Саме тому трагічні події фіналу стають для неї особистим болем. Вона не залишається стороннім спостерігачем, а проживає драму разом з усіма героями. Це дозволило мені зробити образ більш глибоким, людяним і емоційно наповненим.

1.3. Характеристика Понсії

Для мене Понсія є одним із найскладніших і найцікавіших персонажів п’єси. Вона не належить ні до світу господарів, ні до світу повної свободи. Її життя проходить між цими двома реальностями: з одного боку — вона служниця в домі Бернарди Альби, а з іншого — людина зі своїм характером, думками та внутрішнім світом. Саме це робить її образ таким багатогранним і живим.

Найголовнішою рисою Понсії я вважаю мудрість. Вона багато пережила, бачила різних людей і життєві ситуації, тому добре розуміє людську природу. Її неможливо обдурити красивими словами або удаваною поведінкою. Вона вміє відчувати неправду та помічати те, що інші намагаються приховати. Ця життєва мудрість робить її своєрідним голосом здорового глузду в п'єсі.

Також Понсія дуже спостережлива. Вона першою помічає почуття Адели до Пепе Римлянина, бачить ревнощі між сестрами та напруження, яке поступово наростає в домі. Її уважність дозволяє їй передчувати трагедію задовго до її настання. Мені здається, що Понсія розуміє небезпеку ситуації, але водночас відчуває власне безсилля щось змінити.

Попри зовнішню суворість, у ній багато людяності. Вона щиро переживає за дочок Бернарди, хоча іноді її слова звучать різко або навіть грубо. Для мене ця різкість — не прояв жорстокості, а спосіб захистити інших від помилок і болю. Понсія говорить правду прямо, тому що розуміє, до чого можуть призвести замовчування та самообман.

Ще однією важливою рисою є внутрішня сила. Понсія не має влади, високого становища чи можливості відкрито впливати на події, але вона має власну думку і не боїться висловлювати її. Вона здатна сперечатися з Бернардою, хоча чудово розуміє, що займає нижче соціальне становище. Ця сміливість і гідність викликають у мене повагу до персонажа.

Водночас Понсія не є ідеальною людиною. У ній присутні страх, образи, втома від життя і певна гіркота. Вона прожила багато років у служінні, бачила несправедливість і людські страждання, тому інколи говорить із розчаруванням або песимізмом. Саме ці недосконалості роблять її справжньою та близькою глядачеві, адже вона поводиться як жива людина, а не як бездоганний літературний герой.

Під час роботи над роллю я зрозуміла, що Понсія — це людина, яка давно втратила ілюзії, але не втратила здатності співчувати іншим. Вона

бачить жорстокість світу, однак усе одно намагається попередити про небезпеку, підтримати або хоча б бути поруч у важкий момент. Саме ця поєднана мудрість, сила та людяність роблять Понсію одним із найглибших персонажів п’єси.

1.4. «Схема» спілкування Понсії з іншими дійовими особами п’єси

Працюючи над роллю Понсії, я зрозуміла, що її характер дуже сильно розкривається саме через взаємини з іншими персонажами. Майже кожне її спілкування показує нову сторону героїні та допомагає краще зрозуміти її внутрішній світ.

Найскладнішими для мене стали стосунки Понсії з Бернардою Альбою. З одного боку, Понсія багато років працює в її домі і змушена дотримуватися встановлених правил. Вона залежить від Бернарди матеріально та соціально, тому не може відкрито сперечатися з нею або виступати проти її рішень. З іншого боку, Понсія чудово бачить усі помилки господині та розуміє, до чого вони можуть призвести.

Під час роботи над роллю я відчувала, що між цими двома жінками існує своєрідна боротьба. Вони добре знають одна одну, але дивляться на життя по-різному. Бернарда ставить вище за все честь родини та громадську думку, тоді як Понсія більше довіряє людським почуттям і життєвому досвіду.

Особливими для мене були взаємини Понсії з дочками Бернарди. Незважаючи на те, що вона не є членом родини, іноді саме вона ставиться до дівчат із більшим розумінням, ніж їхня мати. Понсія бачить їхній біль, самотність і бажання жити повноцінним життям.

Найбільше співчуття вона викликає у мене у сценах з Аделою. Понсія розуміє її почуття до Пепе Римлянина і намагається застерегти від необдуманих вчинків. Але водночас вона усвідомлює, що зупинити Аделу майже неможливо.

З Ангустіас її стосунки дещо інші. Понсія ставиться до неї стримано, але все ж намагається допомогти. Вона бачить, що майбутній шлюб побудований не на коханні, проте не має права втручатися в чужу долю.

У взаєминах з іншою служницею Понсія почувається значно вільніше, ніж у спілкуванні з Бернардою чи її доньками. Вони належать до одного соціального кола, тому між ними немає тієї дистанції, яка постійно присутня у стосунках між служницею та господарями. Саме в цих сценах Понсія може дозволити собі бути більш щирою, відкрито висловлювати свої думки та ділитися власними спостереженнями щодо подій у домі.

Працюючи над роллю, я звернула увагу на те, що спілкування між двома служницями виконує важливу функцію у п’єсі. Через їхні розмови поступово розкривається справжня атмосфера дому Бернарди Альби, наповнена напругою, страхом і прихованими конфліктами. Інша служниця часто стає для Понсії своєрідною співрозмовницею, поруч з якою вона може озвучити те, про що не має права говорити в присутності господарів.

Для мене ці сцени важливі ще й тому, що вони показують Понсію не лише як людину, яка виконує свої обов’язки, а як особистість зі сформованими життєвими поглядами, досвідом та власним ставленням до того, що відбувається навколо. У спілкуванні зі служницею вона часто виступає більш мудрою та проникливою, адже краще за інших розуміє справжні причини вчинків мешканців дому.

Я відчуваю, що у цих взаєминах Понсія ніби шукає підтримки та підтвердження своїх думок. Хоча вона усвідомлює, що не може змінити перебіг подій, їй важливо бути почутою. Саме тому сцени з іншою служницею допомагають глибше розкрити внутрішній світ героїні, її тривогу за майбутнє родини Бернарди та передчуття трагедії, яка невідворотно наближається.

Для мене схема спілкування Понсії виглядає як коло, в центрі якого знаходиться сама героїня. Навколо неї — усі персонажі п’єси, а вона

намагається підтримувати рівновагу між ними, хоча прекрасно розуміє, що трагедія вже наближається.

1.5. Аналіз змісту художньо-естетичної інформації

Працюючи над роллю Понсії, я поступово відкривала для себе глибину художнього світу п'єси «Дім Бернарди Альби». Спочатку твір здавався мені історією про сувору матір і її дочок, які змушені жити в умовах численних заборон. Проте під час детального аналізу я зрозуміла, що автор порушує значно ширші проблеми, які залишаються актуальними й сьогодні. У п'єсі йдеться про свободу людини, право на власний вибір, конфлікт між особистими бажаннями та суспільними нормами, а також про руйнівну силу страху і пригнічення.

Одним із найважливіших художніх образів для мене став будинок Бернарди Альби. Він не є просто місцем, де відбуваються події. Будинок перетворюється на символ замкненого світу, де панують суворі правила та обмеження. Його стіни ніби відділяють героїнь від справжнього життя. Хоча фізично вони перебувають удома, духовно вони опиняються в своєрідній в'язниці. Саме тому впродовж усієї п'єси відчувається атмосфера постійної напруги, тривоги та очікування неминучого вибуху.

Особливе значення має тема несвободи. Майже кожен персонаж у творі змушений приховувати свої справжні почуття та бажання. Герої живуть відповідно до правил, які диктує суспільство, а не власне серце. Бернарда прагне будь-якою ціною зберегти честь родини та дотриматися традицій. Її дочки, навпаки, мріють про кохання, щастя і можливість самостійно розпоряджатися своїм життям. Саме це протистояння між обов'язком і особистими прагненнями стає основою драматичного конфлікту твору.

Під час аналізу я звернула увагу на те, що Лорка майстерно показує, як пригнічені емоції поступово накопичуються. Герої не мають змоги відкрито висловлювати свої почуття, тому образа, ревнощі, біль і розчарування лише

посилюються. З кожною сценою напруга зростає, а атмосфера в домі стає дедалі важчою. У результаті це призводить до трагічної розв'язки, яка здається неминучою.

Важливе місце в п'єсі займає образ Понсії. Для мене вона є своєрідним посередником між світом Бернарди та світом її дочок. Вона добре знає обидві сторони конфлікту і розуміє мотиви кожного персонажа. Понсія бачить значно більше, ніж інші герої, тому часто виступає голосом здорового глузду та життєвої мудрості. Саме через її репліки автор нерідко висловлює свої найважливіші думки про людську природу, суспільство та наслідки надмірних заборон.

Також мене зацікавила символіка, яку використовує Лорка. Особливо важливими є кольори. Білі стіни будинку зовні створюють враження чистоти, порядку та благополуччя. Проте за цією зовнішньою бездоганністю приховуються страх, самотність і людські страждання. Таким чином білий колір набуває подвійного значення. Він символізує не лише чистоту, а й лицемірну видимість благополуччя.

Не менш важливим є чорний колір. Чорний одяг жалоби супроводжує героїнь протягом усієї п'єси та створює атмосферу пригніченості. Він стає символом скорботи, обмеження та втрати радості життя. Для мене чорний колір у творі асоціюється не лише зі смертю, а й із забороною на щастя та свободу.

Особливу роль відіграють також образи спеки та спраги, які неодноразово згадуються в п'єсі. Вони символізують внутрішню напругу героїв, їхні пригнічені бажання та прагнення до свободи. Чим сильніше персонажі намагаються приховати свої почуття, тим гостріше відчувається цей внутрішній неспокій.

Під час роботи над твором я зрозуміла, що Федеріко Гарсіа Лорка говорить не лише про одну іспанську родину. Через історію Бернарди Альби він показує суспільство, у якому люди часто змушені відмовлятися від

власних бажань заради громадської думки, традицій або страху осуду. Саме тому проблематика п'єси залишається актуальною навіть сьогодні.

Аналіз художньо-естетичної інформації допоміг мені глибше зрозуміти роль Понсії. Я побачила її не просто як другорядного персонажа, а як людину, яка усвідомлює справжні причини трагедії та намагається попередити про небезпеку. Саме тому її образ став для мене одним із найважливіших у п'єсі та допоміг краще зрозуміти авторський задум твору.

1.6. Робота над гримом та костюмом Понсії

Оскільки я значно молодша за свою героїню, робота над зовнішнім образом Понсії стала одним із найважливіших етапів підготовки ролі.

Перш за все необхідно було створити відчуття віку. Для цього використовувався спеціальний віковий грим. Він допомагав передати зморшки, втому та життєвий досвід персонажа. Після нанесення гриму мені було значно легше відчути себе літньою жінкою, адже змінювалося навіть власне сприйняття себе в дзеркалі.

Особливу увагу я приділяла очам. Хотілося, щоб у погляді читалися роки праці, пережиті труднощі та мудрість людини, яка багато бачила в житті.

Костюм Понсії був досить простим. Він складався з темного одягу сільської жінки, який відповідав атмосфері вистави. Для мене цей костюм став важливим інструментом перевтілення, адже одразу допомагав відчути соціальне становище персонажа та його спосіб життя.

Важливу роль відігравав і реквізит. Ганчірки для прибирання, побутові речі та інші предмети допомагали показати, що Понсія багато років займається домашньою роботою. Мені було важливо навчитися поводитися з ними природно, щоб жодна дія не виглядала штучною.

Окремим викликом стала сцена з ковбасою. Необхідно було одночасно виконувати побутову дію та чітко вимовляти текст. Спочатку це викликало труднощі, але завдяки численним репетиціям вдалося досягти природності.

Працюючи над гримом і костюмом, я зрозуміла, що зовнішні засоби не створюють образ самі по собі. Вони лише допомагають актору глибше зануритися у внутрішній світ персонажа. Саме тому для мене найважливішим залишалося поєднання зовнішньої форми та внутрішнього наповнення ролі.

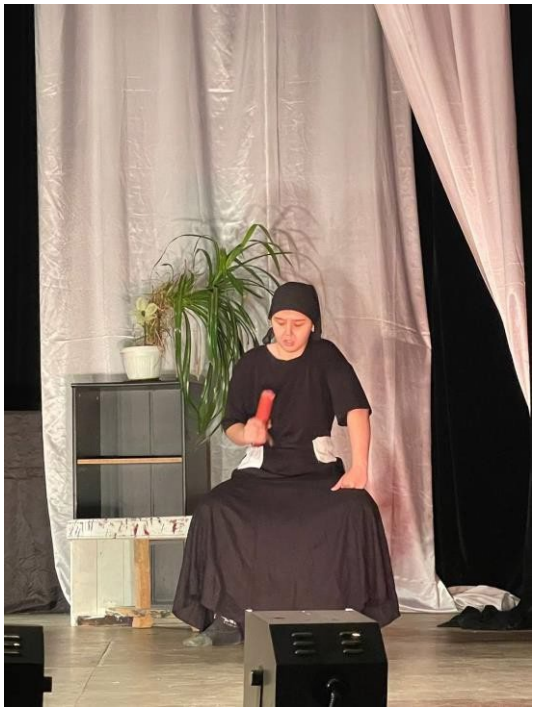
У результаті робота над образом Понсії стала для мене важливим професійним досвідом. Вона навчила мене уважніше ставитися до деталей, працювати над віковим перевтіленням та шукати правду персонажа не лише в тексті, а й у кожному русі, погляді та жесті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арто А. Театр і його двійник. Київ : Основи, 2000. 176 с.
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка «обману». Київ : Ліра-К, 2016. 304 с.
3. Бондаренко О. М. Основи акторської майстерності. Київ : Ліра-К, 2018. 224 с.
4. Гладишева А. О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність. Київ, 2007. 266 с.
5. Клековкін О. Ю. Theatrica. Лексикон. Київ : АртЕк, 2012. 800 с.
6. Крушельницька Л. Ф. Мистецтво актора: від переживання до втілення. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 248 с.
7. Лорка Ф. Г. Дім Бернарди Альби. Київ : Основи, 2003. 176 с.
8. Марко В. П. Аналіз художнього твору. Київ : Академвидав, 2013. 280 с.
9. Раденко Ю. В. Сценічна мова. Київ, 2015. 318 с.
10. Сорока І. І. Підтекст у сценічному мовленні: термінологічний дискурс. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2018. № 23. С. 157–164.

ДОДАТКИ

Додаток А

Ілюстрація сценічного образу Понсії «Дім Бернарди Альби»

Додаток Б

Ілюстрація сценічного образу образу Понсії «Дім Бернарди Альби»

РОЗДІЛ ІІ. Моріс Метерлінк, п’єса «Синій Птах» роль Цукру

2.1. Процес формування характеру Цукру

Робота над роллю Цукру значно відрізнялася від роботи над Понсією чи Жанною. Якщо в тих образах я насамперед шукала життєву правду персонажа, його біографію та психологію, то тут довелося мислити більш образно й символічно.

Під час першого знайомства з п’єсою Цукор видався мені веселим, трохи смішним і навіть дивакуватим персонажем. Він постійно намагається допомогти дітям, хвилюється за них і готовий будь-якої миті пожертвувати собою заради їхнього щастя.

Проте поступово я зрозуміла, що за зовнішньою легкістю приховується набагато глибший зміст. Для мене Цукор став символом доброти, щедрості та безкорисливої любові. Він не думає про власну вигоду. Усе, що він робить, спрямоване на благо інших.

Працюючи над характером персонажа, я намагалася знайти в ньому дитячу відкритість до світу. Мені хотілося, щоб він дивувався простим речам, щиро радів успіхам інших і ніколи не втрачав здатності бачити добро.

Водночас важливо було уникнути надмірної наївності. Цукор не є дурним чи безпорадним. Він просто дивиться на світ через призму любові та довіри.

Поступово я почала відчувати його як людину, яка отримує задоволення від того, що робить інших щасливими. Саме ця риса стала для мене основою характеру персонажа.

2.2. Створення «роману життя» Цукру

Оскільки Цукор є казковим персонажем, створення його біографії стало для мене дуже цікавою творчою роботою. На відміну від реалістичних героїв, про яких автор часто дає багато конкретної інформації, образ Цукру залишає

великий простір для уяви. Тому мені було важливо самостійно наповнити його минуле подіями, переживаннями та рисами характеру, які допомогли б краще зрозуміти його поведінку у виставі.

Я почала фантазувати про те, як він міг би жити у своєму чарівному світі. Мені здавалося, що він завжди був добрим, відкритим і турботливим. Можливо, ще задовго до подій вистави він допомагав усім мешканцям казкового світу, підтримував тих, хто сумував, і приносив радість тим, хто втрачав надію. Для нього природним є бажання ділитися добром, тому він ніколи не чекає подяки чи винагороди за свої вчинки.

У моїй уяві Цукор живе серед солодощів, тепла, світла та дитячого сміху. Його світ наповнений доброзичливістю, щирістю та вірою в те, що в кожній людині є щось хороше. Йому подобається бачити щасливі обличчя людей, тому він завжди намагається зробити для них щось приємне. Навіть маленька посмішка для нього може бути справжньою нагородою.

Я уявляла, що в дитинстві Цукор теж мріяв приносити людям радість. Можливо, він захоплювався старшими мешканцями чарівного світу, які допомагали іншим, і намагався бути схожим на них. З роками ця потреба робити добро стала невід'ємною частиною його характеру. Він звик думати не лише про себе, а й про тих, хто поруч.

Мені здається, що інші персонажі іноді можуть вважати його надто довірливим, наївним або навіть смішним. Його щирість може здаватися слабкістю для тих, хто звик бути обережним і недовірливим. Але самого Цукру це зовсім не хвилює. Він не прагне доводити свою значущість, сперечатися чи показувати власну перевагу над кимось. Йому важливіше зберегти добрі стосунки з оточенням і залишитися вірним своїм принципам.

Також я замислювалася над тим, що навіть такий світлий персонаж може мати свої переживання. Мені здається, що найбільшим страхом для нього є не небезпека чи труднощі, а можливість когось засмутити, розчарувати або залишити без допомоги. Він дуже болісно сприймає чужий

біль і завжди намагається зробити все можливе, щоб підтримати тих, хто цього потребує.

Поступово, працюючи над його «романом життя», я почала сприймати Цукор не лише як казкову істоту, а як символ доброти, щедрості та душевного тепла. Його головна сила полягає не у чарівних здібностях, а в умінні дарувати людям радість, турботу та віру в краще. Саме тому цей персонаж здається мені особливим. Він нагадує про прості, але дуже важливі людські цінності — доброту, співчуття, щирість і готовність допомагати іншим.

Створюючи його «роман життя», я поступово зрозуміла, що головна цінність цього персонажа полягає в його здатності віддавати частину себе іншим людям. Саме тому його образ набуває особливої символічності та залишається актуальним для глядачів будь-якого віку.

2.3. Характеристика Цукру

Для мене Цукор є одним із найдобрішими персонажів, яких мені доводилося грати. Від першого знайомства з цією роллю я відчула до нього особливу симпатію, адже він уособлює ті людські якості, які завжди залишаються важливими незалежно від часу чи обставин.

Його головними рисами я вважаю щирість, відкритість і безкорисливість. Цукор не приховує своїх емоцій і не намагається здаватися кращим, ніж він є насправді. Він залишається собою в будь-якій ситуації, а його доброта йде від щирого серця, а не від бажання отримати схвалення чи вдячність. Саме тому його поведінка виглядає природною та викликає довіру.

Також Цукор дуже чутливий і співчутливий. Він гостро реагує на чужий біль, помічає переживання інших персонажів і завжди прагне допомогти, навіть якщо це вимагає від нього певних зусиль або жертв. Мені здається, що він належить до тих людей, які не можуть спокійно пройти повз

чужу біду. Для нього важливо, щоб поруч із ним ніхто не почувався самотнім або покинутим.

Важливою рисою персонажа є його відданість. Протягом усієї подорожі він залишається поруч із Тільтілем і Мітіль, підтримує їх у складних ситуаціях та допомагає не втрачати надію. Навіть тоді, коли обставини стають небезпечними або незрозумілими, Цукор не залишає своїх друзів. Для мене це свідчить про його внутрішню силу та здатність нести відповідальність за тих, кого він любить.

Ще однією рисою героя є його доброзичливість. Він намагається бачити в інших хороше і не поспішає засуджувати людей за їхні вчинки. Цукор ніби нагадує, що світ може бути добрішим, якщо кожен буде ставитися до оточення з розумінням і повагою. Саме тому він створює навколо себе атмосферу тепла та довіри.

Водночас у ньому є певна боязкість. Він не виглядає сміливим героєм, який без страху кидається назустріч небезпеці. Іноді він хвилюється, сумнівається або відчуває невпевненість. Проте саме ця риса робить його більш живим і людяним. Він не є ідеальним казковим героєм без слабкостей, а має справжні людські почуття, які допомагають глядачеві краще його зрозуміти.

Особливо цінним для мене є те, що попри свої страхи Цукор усе одно продовжує допомагати іншим. Він не дозволяє власним переживанням завадити добрим вчинкам. Для мене це і є справжня сміливість — не відсутність страху, а здатність діяти, незважаючи на нього.

Під час роботи над роллю я намагалася показати, що доброта не є слабкістю. Навпаки, іноді вона потребує набагато більше сили, ніж жорстокість або байдужість. Бути уважним до інших, підтримувати їх у складні моменти, вміти співчувати та залишатися щирим — це ті якості, які потребують великої внутрішньої зрілості.

Поступово працюючи над образом, я зрозуміла, що Цукор виконує у творі не лише роль казкового персонажа. Він є своєрідним символом душевного тепла, людяності та безкорисливої любові до ближнього. Через нього автор нагадує про важливість простих, але справжніх цінностей, які часто залишаються непомітними в повсякденному житті.

Саме тому Цукор викликає у мене велику симпатію та повагу. Його доброта, щирість і готовність допомагати іншим роблять цей образ світлим, зворушливим і дуже важливим для мене як для акторки.

2.4. «Схема» спілкування Цукру з іншими дійовими особами п’єси

Особливість Цукру полягає в тому, що майже з усіма персонажами він намагається знайти спільну мову.

Найважливішими для нього є взаємини з Тільтілем і Мітіль. Він ставиться до дітей із турботою та ніжністю, ніби хоче захистити їх від усіх труднощів, які зустрічаються на шляху.

Під час роботи над роллю я намагалася показати, що для Цукру діти є центром його уваги. Усі його дії так чи інакше спрямовані на те, щоб допомогти їм досягти мети.

Цікавими є також його стосунки з іншими казковими персонажами. На відміну від Кішки, яка часто керується власними інтересами, Цукор залишається чесним і відкритим.

Мені здається, що він намагається бачити хороше навіть у тих, хто поводиться не зовсім правильно. Саме тому його спілкування з іншими героями наповнене доброзичливістю.

Для мене схема його взаємин нагадує сонце, від якого розходяться промінчики до всіх персонажів. Він ніби об’єднує навколо себе інших і створює атмосферу тепла.

2.5. Аналіз змісту художньо-естетичної інформації

П’єса «Синій птах» є дуже символічним і філософським твором, тому під час роботи над роллю мені довелося приділяти увагу не лише зовнішнім подіям сюжету, а й прихованим сенсам, які автор закладає в образи персонажів, їхні вчинки та подорож героїв. Чим глибше я знайомилася з твором, тим більше розуміла, що кожен його елемент має особливе значення і допомагає розкрити головну ідею п’єси.

Головним символом вистави є Синій птах — образ щастя, яке люди часто шукають далеко від себе, долаючи численні труднощі та випробування. Проте наприкінці подорожі герої усвідомлюють, що справжнє щастя знаходиться зовсім поруч і часто приховане в простих речах: любові рідних людей, домашньому затишку, дружбі, турботі та здатності цінувати те, що вже маєш. Саме ця думка здалася мені особливо важливою та актуальною.

Велике значення у творі має система образів-персонажів. Більшість героїв п’єси є не просто дійовими особами, а символами певних людських якостей, життєвих цінностей або явищ. Через них автор показує різні сторони людської душі та допомагає глядачеві глибше осмислити навколишній світ.

Цукор у цьому символічному світі уособлює доброту, щедрість, турботу про інших та здатність безкорисливо віддавати. Він не думає про власну вигоду і завжди готовий прийти на допомогу тим, хто цього потребує. Для мене цей персонаж став втіленням душевного тепла і людяності. Його присутність у виставі створює особливу атмосферу доброзичливості та підтримки.

Особливо мене вразила сцена, у якій Цукор ламає власні пальці, що перетворюються на солодощі. Для мене це не просто казковий епізод, а дуже сильний художній образ самопожертви. Автор показує, що справжня доброта нерідко пов’язана з готовністю віддавати частину себе заради інших. Ця сцена допомогла мені краще зрозуміти внутрішню сутність персонажа та його життєві принципи.

Метерлінк ніби нагадує глядачам, що справжня любов проявляється не в красивих словах, а в конкретних вчинках. Через образ Цукру він показує, наскільки важливими є співчуття, щедрість і готовність підтримати людину в складний момент. Саме тому цей персонаж викликає довіру та симпатію.

Також важливим для мене став контраст між різними персонажами п'єси. Кожен із них символізує певну сторону людської природи та по-своєму впливає на головних героїв під час їхньої подорожі. Одні персонажі допомагають дітям, інші випробовують їх, змушують замислитися над важливими питаннями або зіткнутися зі своїми страхами. Завдяки цьому подорож набуває не лише пригодницького, а й глибокого філософського змісту.

На цьому фоні Цукор уособлює світло, тепло, доброту та людяність. Він є своєрідною противагою всьому негативному, що може зустрітися на шляху героїв. Його образ нагадує про те, що навіть у складних обставинах людина повинна залишатися доброю, щирою та небайдужою до інших.

Працюючи над роллю, я зрозуміла, що художня цінність цього персонажа полягає не лише в його казковості, а й у його символічному значенні. Через образ Цукру автор говорить про вічні моральні цінності, які залишаються важливими для кожного покоління людей. Саме тому цей герой є не просто учасником подій, а важливою частиною загальної філософської концепції твору.

Отже, аналіз художньо-естетичної інформації п'єси дозволив мені глибше зрозуміти як сам твір, так і власного персонажа. Робота над роллю Цукру допомогла усвідомити, що справжнє щастя, доброта та любов часто знаходяться поруч із нами, а їхня сила полягає у щирості та готовності ділитися ними з іншими людьми.

2.6. Робота над гримом та костюмом Цукру

Робота над зовнішнім образом Цукру стала однією з найцікавіших частин підготовки ролі.

На відміну від Понсії чи Жанни, де зовнішність була максимально наближена до реальності, тут потрібно було створити казковий образ.

Основним елементом костюма став великий мішок із цукерками. Він одразу допомагав глядачеві зрозуміти природу персонажа та створював яскраву асоціацію із солодощами.

Білий кучерявий парик додавав образу фантастичності та легкості.

Грим також був досить незвичним. Білий тон обличчя створював відчуття казковості, а сині губи робили персонажа більш впізнаваним та оригінальним.

Проте найбільше мені допомагав не сам костюм, а те, як він впливав на моє внутрішнє самопочуття. Щойно я одягала всі елементи образу, мені ставало легше зануритися в природу персонажа.(див. додаток 3)

Окрему увагу я приділяла пластиці. Хотілося, щоб рухи відповідали самому образу цукру. Тому вони були плавними, м’якими та трохи тягучими.

Під час роботи над роллю я зрозуміла, що в казковому театрі зовнішні засоби мають надзвичайно велике значення. Вони допомагають не лише створити образ для глядача, а й самому акторові знайти правильний спосіб існування на сцені.

Саме тому робота над Цукром стала для мене дуже цінним творчим досвідом і допомогла краще зрозуміти особливості символічного театру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арто А. Театр і його двійник. Київ : Основи, 2000. 176 с.
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка «обману». Київ : Ліра-К, 2016. 304 с.
3. Бондаренко О. М. Основи акторської майстерності. Київ : Ліра-К, 2018. 224 с.
4. Бондарчук С. Майстерство актора. Мімограмота. Луцьк : Євро-Волинь, 2023. 216 с.
5. Клековкін О. Ю. Theatrica. Лексикон. Київ : АртЕк, 2012. 800 с.
6. Коломієць Р. Г. Лесь Курбас. Харків : Фоліо, 2016. 128 с.
7. Крушельницька Л. Ф. Мистецтво актора: від переживання до втілення. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 248 с.
8. Кукуруза Н. В. Літературна композиція: від задуму до сценічного втілення. Івано-Франківськ, 2014. 272 с.
9. Курбас Лесь. Філософія театру. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2022. 920 с.
10. Метерлінк М. Блакитний птах. Київ : Школа, 2003. 288 с.

ДОДАТКИ

Додаток В

Ілюстрація сценічного образу Цукору «Синій птах»

РОЗДІЛ ІІІ. Жан Ануй п’єса «Жайворонок» роль Жанни

3.1. Процес формування характеру Жанни

Починаючи роботу над роллю Жанни, я одразу зрозуміла, що це не просто історичний персонаж, а жива людина зі своїми сумнівами, страхами та переживаннями. Спочатку мені здавалося, що Жанна — це сильна героїня, яка від самого початку знає свій шлях і не вагається у своїх рішеннях. Проте чим більше я працювала з текстом, тим більше відкривала для себе її людську сторону.

Для мене було важливо не показати Жанну як безстрашного символа чи пам’ятник. Навпаки, хотілося знайти в ній звичайну дівчину, яка опинилася перед надзвичайно складним вибором. Під час репетицій я багато думала про те, що відчувала б сама, якби в такому віці опинилася перед загрозою смерті через власні переконання.

У процесі роботи я поступово побачила, що головною рисою Жанни є не відсутність страху, а здатність залишатися вірною собі навіть тоді, коли страшно. Вона боїться, сумнівається, шукає підтримки у своїх архангелів, але водночас продовжує йти вперед.

Особливо важливими для мене стали сцени у в’язниці. Саме там характер героїні розкривається найглибше. Вона залишається сам на сам зі своїми думками, більше не чує голосів, які раніше допомагали їй. У цей момент Жанна здається дуже вразливою і розгубленою. Але саме через це вона стає ще сильнішою, адже остаточне рішення приймає вже самостійно.

Під час репетицій я намагалася знайти момент її внутрішнього дорослішання. На початку вистави вона виглядає майже дитиною — щирою, відкритою, трохи наївною. Але ближче до фіналу вона стає жінкою, яка усвідомлює ціну свого вибору і готова її заплатити.

Саме цей шлях від наївності до внутрішньої сили став для мене основою формування характеру персонажа.

3.2. Створення «роману життя» Жанни

Працюючи над роллю Жанни, я зрозуміла, що мені недостатньо лише тексту п’єси. Хотілося знати про неї більше, ніж написано автором, відчути її як живу людину зі своїм минулим, мріями, страхами та переживаннями. Саме тому я почала створювати для себе її власний «роман життя», який допоміг би глибше зрозуміти характер героїні та логіку її вчинків.

Я багато думала про її дитинство. Мені здавалося, що вона росла серед природи, у простому селянському середовищі, де люди багато працювали і були тісно пов’язані із землею. Я уявляла, як маленька Жанна прокидається зі сходом сонця, допомагає батькам по господарству, доглядає тварин і водночас знаходить час для своїх мрій. Мені здається, що вона любила спостерігати за природою, слухати спів птахів, дивитися на небо і розмірковувати про світ навколо себе.

У моїй уяві вона була дуже чутливою та допитливою дівчинкою. Її цікавило все, що відбувалося навколо. Вона не боялася ставити запитання і прагнула зрозуміти речі глибше, ніж інші. Можливо, саме ця внутрішня відкритість і здатність слухати допомогли їй почути те, що залишалося недоступним для інших людей.

Особливу увагу я приділяла моменту, коли Жанна вперше почула голоси архангелів. Я намагалася уявити, які почуття могли виникнути в молодої дівчини в таку мить. Мені здається, що спочатку вона могла відчувати страх, розгубленість і навіть недовіру до того, що відбувається. Але поступово ці почуття змінювалися усвідомленням того, що перед нею відкривається особливий шлях. Водночас вона не сприймала себе як обрану чи особливу людину. Навпаки, мені здається, що вона довго сумнівалася у собі та власних силах.

Я часто думала про те, що Жанна зовсім не прагнула слави, влади чи визнання. Їй було б набагато простіше залишитися вдома, жити звичайним

життям, створити сім’ю і не брати на себе відповідальність за долю інших людей. Саме тому її рішення виконати свою місію здається мені ще більш значущим. Вона обирає складний шлях не заради себе, а заради того, у що щиро вірить.

Також я багато розмірковувала над тим, як змінилася Жанна після того, як повела за собою людей. Вона дуже швидко подорослішала. На її плечі лягла відповідальність, до якої не готові навіть багато дорослих людей. Їй довелося приймати складні рішення, надихати інших, бути сильною навіть тоді, коли самій було страшно. Мені здається, що саме в цей період вона навчилася приховувати власні переживання заради тих, хто покладав на неї надії.

Водночас я уявляла, що за зовнішньою впевненістю приховувалася звичайна молода дівчина, яка могла втомлюватися, сумніватися та відчувати самотність. Саме ця внутрішня боротьба робить її образ для мене особливо цікавим. Жанна не народилася героїнею — вона стала нею завдяки своїм рішенням і вірності власним переконанням.

Окремо я створювала для себе її життя у в’язниці. У тексті про це сказано небагато, але мені хотілося зрозуміти її внутрішній стан у цей період. Я уявляла довгі ночі на самоті, холодні стіни, фізичну втому, невідомість і постійне очікування вироку. Мені здається, що саме тоді вона найбільше потребувала підтримки, але водночас була змушена знаходити сили лише в собі та своїй вірі.

Я уявляла, як вона згадує своє дитинство, рідний дім, людей, яких любила, і замислюється над усім пережитим. Напевно, у такі моменти до неї приходили сумніви та страхи, адже вона залишалася живою людиною. Але попри це вона не відмовляється від своїх переконань і не зрікається того, у що вірить. Саме в цих обставинах, на мою думку, Жанна стає по-справжньому сильною.

Створення такого «роману життя» допомогло мені краще зрозуміти логіку її вчинків, відчути її внутрішній світ і зробити персонажа більш живим та об’ємним. Завдяки цій роботі я змогла побачити в Жанні не лише історичну постать чи символ, а насамперед людину зі своїми почуттями, переживаннями та складним життєвим шляхом.

3.3. Характеристика Жанни

Жанна у п’єсі Жана Ануя справила на мене дуже сильне враження. Це персонаж, якого неможливо охарактеризувати одним словом або звести до якоїсь однієї риси характеру. У ній дивовижним чином поєднуються риси звичайної сільської дівчини та людини, здатної впливати на долі інших і змінювати хід історії. Саме ця багатогранність зробила роботу над образом надзвичайно цікавою та водночас складною.

Насамперед я бачу Жанну дуже щирою людиною. Вона не вміє хитрувати, приховувати свої справжні думки або підлаштовуватися під обставини заради власної вигоди. Жанна говорить те, що думає, навіть якщо її слова можуть викликати нерозуміння чи осуд з боку оточення. Саме через цю прямолінійність у неї виникає стільки конфліктів із людьми, які звикли жити за правилами суспільства, шукати компроміси або пристосовуватися до ситуації.

Ще однією важливою рисою для мене стала її віра. Але ця віра полягає не лише в релігійних переконаннях. Жанна вірить у справедливість, у свободу, у власне покликання та в необхідність залишатися вірною собі. Вона переконана, що кожна людина повинна відповідати за свої вчинки та не зраджувати своїх принципів. Навіть коли всі навколо намагаються переконати її відмовитися від своїх слів або зректися своїх переконань, вона продовжує відстоювати власну позицію.

Особливе захоплення у мене викликає її внутрішня сила. На перший погляд Жанна може здаватися тендітною і навіть беззахисною, але за цією

зовнішньою простотою приховується надзвичайно сильний характер. Вона здатна брати на себе відповідальність за важливі рішення та нести тягар наслідків своїх вчинків. Її сила полягає не в фізичній могутності чи владі над іншими людьми, а у здатності залишатися вірною своїм переконанням навіть тоді, коли це стає небезпечним.

Водночас мені було важливо не забувати про її слабкості. Під час роботи над роллю я намагалася бачити в Жанні не лише героїню, а й звичайну людину. У деяких сценах вона виглядає дуже втомленою, розгубленою та самотньою. Особливо це відчувається в моменти, коли вона перестає чути голоси архангелів і залишається наодинці зі своїми сумнівами. У такі хвилини вона вже не схожа на легендарну постать із підручників історії. Перед глядачем постає молода дівчина, яка шукає підтримки, прагне зрозуміти правильність свого шляху і намагається впоратися зі страхом.

Мені здається, що саме ця людяність робить її образ таким близьким для сучасного глядача. Ми бачимо не ідеальну людину, позбавлену слабкостей, а людину, яка може помилятися, сумніватися і боятися. Проте найважливіше те, що вона не дозволяє цим почуттям керувати своїм життям. Попри всі труднощі, вона знаходить у собі сили рухатися вперед і не відмовлятися від своїх переконань.

Окремо хочу відзначити її внутрішню свободу. Для мене Жанна — це людина, яку неможливо змусити відмовитися від власної правди. Вона може втратити підтримку, свободу, безпеку, але не готова пожертвувати тим, у що щиро вірить. Саме тому навіть перебуваючи у в’язниці, вона залишається внутрішньо вільнішою за багатьох людей навколо. Її неможливо зламати зовнішнім тиском, тому що джерело її сили знаходиться всередині неї самої.

Працюючи над роллю, я також звернула увагу на її здатність надихати інших людей. Жанна не прагне бути лідером, але її щирість, впевненість і відданість своїй справі викликають довіру та повагу. Люди йдуть за нею не через страх чи примус, а тому, що відчувають правдивість її слів і вчинків.

Саме тому я сприймаю її не лише як історичний образ, а як символ сили людського духу, мужності та вірності своїм переконанням. Для мене Жанна є прикладом того, як одна людина може залишитися собою навіть у найскладніших життєвих обставинах. Її образ нагадує про важливість внутрішньої свободи, чесності перед собою та відповідальності за власний вибір.

3.4. «Схема» спілкування Жанни з іншими дійовими особами п'єси

Під час роботи над роллю мені було дуже важливо зрозуміти, як Жанна взаємодіє з кожним персонажем п'єси. Саме через стосунки з іншими героями найкраще розкривається її характер, внутрішній світ, система цінностей і ставлення до життя. Аналізуючи кожну сцену, я поступово зрозуміла, що для Жанни спілкування з різними персонажами стає не лише способом взаємодії, а й своєрідним випробуванням її переконань.

Особливими для мене стали взаємини Жанни з архангелами. На початку твору вони є для неї джерелом сили, підтримки та впевненості. Вона сприймає їх як духовних наставників і довіряє їм більше, ніж будь-кому іншому. Саме завдяки їхнім голосам вона знаходить у собі сміливість розпочати свій шлях і взяти на себе відповідальність за майбутнє Франції. У спілкуванні з ними Жанна відкрита, щира і сповнена віри. Проте згодом настає момент, коли їхні голоси зникають. Для мене це один із найважливіших етапів у розвитку персонажа. Жанна змушена залишитися сам на сам зі своїми сумнівами та рішеннями. Саме тоді починається її справжнє випробування, адже тепер вона повинна діяти не тому, що хтось її веде, а тому, що сама вірить у правильність свого шляху.

Не менш важливими є її взаємини із суддями та інквізиторами. У цих сценах особливо яскраво проявляється внутрішня сила героїні. Судді намагаються переконати її зректися своїх слів, поставити під сумнів її віру та змусити визнати власну помилку. Вони використовують логіку, авторитет

влади, погрози та психологічний тиск. Проте чим сильніше вони намагаються зламати Жанну, тим очевиднішою стає її стійкість. Для мене ці сцени є своєрідним двобоєм не лише між людьми, а й між двома світоглядами. З одного боку — система, яка прагне підкорення, а з іншого — людина, яка не готова відмовитися від власної правди.

Окрему увагу я приділяла взаєминам Жанни з королем Карлом. Мені здається, що вона бачить у ньому не стільки монарха, скільки звичайну людину зі своїми слабкостями, страхами та сумнівами. Саме тому їхнє спілкування виглядає живим і природним. Жанна не намагається лестити королю чи догоджати йому. Навпаки, вона говорить із ним чесно та відкрито, що вирізняє її серед багатьох інших людей при дворі. У цих взаєминах для мене особливо важливою є її здатність бачити справжню сутність людини незалежно від її становища в суспільстві.

Важливе місце займають і стосунки Жанни з народом. Саме любов до своєї країни та простих людей стає одним із головних мотивів її вчинків. Вона відчуває відповідальність за долю Франції і щиро переживає за майбутнє свого народу. Мені здається, що Жанна не сприймає людей як безликий натовп. Для неї це живі люди зі своїми надіями, страхами та прагненнями. Саме тому вона готова ризикувати собою заради них. У цих взаєминах найбільше розкривається її жертовність і відданість своїй справі.

Також важливими для мене стали стосунки Жанни з тими людьми, які сумніваються в ній або не розуміють її. У таких сценах вона часто залишається самотньою, але не втрачає гідності. Вона не прагне будь-якою ціною переконати всіх у своїй правоті. Для неї набагато важливіше залишитися чесною перед собою. Саме тому навіть конфліктні взаємини допомагають глибше розкрити її характер.

Під час роботи над роллю я зрозуміла, що майже всі персонажі намагаються вплинути на Жанну або змінити її рішення. Одні роблять це через турботу, інші — через страх, треті — через прагнення до влади. Проте

героїня залишається вірною собі до самого кінця. Саме через це її стосунки з іншими героями будуються навколо постійного внутрішнього конфлікту між свободою особистості та тиском суспільства.

Для мене цей конфлікт є однією з головних тем п'єси. Через взаємодію Жанни з іншими персонажами Жан Ануй показує, наскільки складно людині залишатися собою в умовах зовнішнього тиску. Саме тому кожні стосунки героїні з іншими дійовими особами стають важливим етапом її внутрішнього шляху та допомагають повніше розкрити її образ.

3.5. Аналіз змісту художньо-естетичної інформації

П'єса «Жайворонок» справила на мене сильне враження не лише через свій сюжет, а й через глибину художніх образів, символіку та філософські питання, які порушує автор. Під час роботи над роллю я поступово зрозуміла, що цей твір набагато ширший за історію конкретної людини. Він змушує замислитися над такими важливими поняттями, як свобода, віра, відповідальність за власний вибір, людська гідність та право залишатися собою навіть у найскладніших обставинах.

Найперше мене зацікавив сам образ жайворонка, який винесений у назву п'єси. Для мене цей птах став символом свободи, надії та прагнення до світла. Жайворонок асоціюється з висотою, польотом і незалежністю. Він піднімається високо в небо, ніби долаючи всі земні обмеження. Саме таким я сприймаю і образ Жанни. Незважаючи на всі труднощі, нерозуміння та небезпеки, вона прагне залишатися вірною собі та своїм переконанням. Як жайворонок здіймається над землею, так і Жанна намагається піднятися над страхом, несправедливістю та людською жорстокістю.

Особливе значення у творі має простір в'язниці. На перший погляд це місце обмежень, самотності та неволі. Людину позбавляють свободи, можливості діяти та впливати на події. Проте саме тут виникає один із головних парадоксів п'єси. Перебуваючи у в'язниці, Жанна поступово стає

найбільш вільною духовно. Вона вже не залежить від думки інших людей, не прагне комусь догодити чи виправдати чужі очікування. У цих умовах вона залишається наодинці зі своїм сумлінням і змушена самостійно приймати найважливіші рішення у своєму житті. Саме тому зовнішня неволя протиставляється внутрішній свободі героїні.

Також мене вразив контраст між світлом і темрявою, який постійно присутній у творі. Світло для мене асоціюється з вірою, правдою, духовною чистотою та надією. Воно символізує прагнення людини до добра і справедливості. Темрява ж пов'язана зі страхом, сумнівами, жорстокістю та моральною сліпотою. Проте автор не подає ці образи однозначно. Іноді навіть найсильніша людина переживає моменти внутрішньої темряви, сумнівів і розгубленості. Саме тому боротьба світла і темряви відбувається не лише навколо героїні, а й у її внутрішньому світі.

Важливе значення має також символіка голосів архангелів. Для мене вони уособлюють віру людини у власне покликання, її духовну опору та зв'язок із власними ідеалами. Поки Жанна чує ці голоси, їй легше рухатися вперед і долати труднощі. Але особливо важливим є момент, коли вони зникають. Саме тоді перевіряється справжня сила її характеру. Вона більше не може спиратися на зовнішню підтримку і повинна самостійно вирішити, чи залишатися вірною своїм переконанням. На мою думку, саме в цей момент найбільше розкривається глибина образу Жанни.

Працюючи над роллю, я зрозуміла, що автор говорить не лише про історію Жанни д'Арк. Насправді він розмірковує про право людини бути собою і відстоювати свої переконання навіть тоді, коли весь світ налаштований проти неї. У центрі твору стоїть проблема вибору між внутрішньою правдою та зовнішнім комфортом. Багато персонажів пропонують Жанні легший шлях — відмовитися від своїх слів і врятувати себе. Проте вона обирає залишитися вірною власним принципам.

Особливо актуальною для мене стала тема відповідальності за власний вибір. Жанна усвідомлює наслідки своїх рішень і не перекладає відповідальність на інших. Саме ця риса викликає у мене найбільшу повагу. Вона показує, що справжня свобода неможлива без відповідальності за свої слова та вчинки.

Саме тому п’єса залишається актуальною і сьогодні. Кожна людина хоча б раз у житті опиняється перед вибором між власною правдою та бажанням пристосуватися до інших. Не кожен готовий відстоювати свої переконання, коли стикається з осудом чи нерозумінням. Через образ Жанни автор нагадує, наскільки важливо залишатися чесним перед собою і не втрачати власної гідності.

Аналізуючи художньо-естетичний зміст твору, я дійшла висновку, що «Жайворонок» є не лише історичною драмою, а й глибоким філософським твором про свободу людського духу. Саме тому робота над роллю Жанни стала для мене не лише акторським завданням, а й можливістю замислитися над важливими життєвими цінностями, які залишаються актуальними незалежно від часу та обставин.

3.6. Робота над гримом та костюмом Жанни

Працюючи над образом Жанни, я зрозуміла, що грим і костюм повинні не просто відтворювати зовнішність героїні, а допомагати показати її внутрішній стан та переживання.

Для вистави я обрала простий сценічний костюм: довгу чорну спідницю та світлу сорочку, яка була спеціально забруднена. Ці сліди бруду допомагали передати важкі умови, у яких перебуває Жанна у в'язниці, її виснаження та страждання. Мені здавалося, що такий костюм робить образ більш правдивим і наближеним до подій п'єси. Водночас простий одяг нагадував про її селянське походження та близькість до звичайних людей.

Волосся залишалося розпущеним і майже без укладки. Це додавало образу природності та підкреслювало те, що героїня вже давно перебуває в неволі й не звертає уваги на свій зовнішній вигляд. Така деталь допомагала краще передати її емоційний стан.

Грим був дуже стриманим. Я не хотіла використовувати яскравий макіяж, адже він суперечив би образу Жанни. Тому основний акцент робився на природності, легкій блідості обличчя та виразності очей. Саме через погляд я намагалася передати біль, страх, надію та віру героїні.

Під час репетицій я помітила, що костюм дуже допомагає в роботі над роллю. Коли я вдягала забруднену сорочку та довгу спідницю, мені було легше відчути себе на місці Жанни, зрозуміти її втому, самотність і водночас внутрішню силу. Завдяки цьому я могла глибше зануритися в образ і більш щиро передавати почуття героїні на сцені.

У результаті грим і костюм стали для мене не просто зовнішнім оформленням ролі, а важливими засобами створення цілісного образу Жанни — сильної, мужньої дівчини, яка навіть у найважчі моменти не втратила своєї віри та гідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ануй Ж. Жайворонок. Київ : Основи, 2006. 160 с.
2. Арто А. Театр і його двійник. Київ : Основи, 2000. 176 с.
3. Барнич М. Майстерність актора: техніка «обману». Київ : Ліра-К, 2016. 304 с.
4. Бондаренко О. М. Основи акторської майстерності. Київ : Ліра-К, 2018. 224 с.
5. Клековкін О. Ю. Історіографія театру. Київ : АртЕк, 2014. 320 с.
6. Корнієнко Н. М. Театр майбутнього – траєкторія кванту. Порядок, відкритий для випадковості. Київ : Дух і Літера, 2023. 464 с.
7. Крушельницька Л. Ф. Мистецтво актора: від переживання до втілення. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 248 с.
8. Курбас Лесь. Філософія театру. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2022. 920 с.
9. Марко В. П. Аналіз художнього твору. Київ : Академвидав, 2013. 280 с.
10. Хлистун О. С. Театр Леся Курбаса: нові засоби виразності акторської гри. Питання культурології. 2016. Вип. 32. С. 167–176.

ДОДАТКИ

Додаток Ґ

Ілюстрація сценічного образу Жанни «Жайворонок»

Додаток Д

Ілюстрація сценічного образу Жанни «Жайворонок»

ВИСНОВКИ

Робота над ролями Понсії, Цукру та Жанни стала для мене дуже важливим творчим досвідом. Ці персонажі абсолютно різні за характером, віком, жанром і способом існування на сцені, тому кожна роль вимагала від мене нового підходу та пошуку інших акторських засобів.

Понсія стала для мене образом життєво мудрої жінки, яка багато пережила і добре розуміє людей. Працюючи над нею, я вчилася шукати внутрішню правду персонажа, працювати з підтекстом і створювати характер через найдрібніші деталі. Для мене було важливо відчути її минуле, її досвід і те, як прожиті роки вплинули на її світогляд. Саме завдяки Понсії я почала більше уваги приділяти психологічному аналізу ролі.

Образ Цукру був зовсім іншим. Якщо Понсія існує у реалістичному світі, то Цукор живе у світі казки та символів. Під час роботи над цією роллю мені довелося більше покладатися на уяву, асоціації та пластичну виразність. Я шукала не лише характер персонажа, а й його особливу природу. Мені хотілося, щоб глядач повірив у цього казкового героя і водночас побачив у ньому живу істоту зі справжніми почуттями.

Найбільш емоційно складною для мене стала роль Жанни у п’єсі «Жайворонок». На відміну від Понсії та Цукру, Жанна проходить дуже сильний внутрішній шлях. На початку я бачила її наївною дівчиною, яка щиро вірить у свої ідеали та намагається зрозуміти голоси архангелів. Але поступово вона дорослішає і приходить до усвідомлення власного вибору. Для мене було важливо показати цей перехід від розгубленості та страху до внутрішньої сили й готовності відстоювати свої переконання навіть ціною власного життя.

Саме робота над Жанною змусила мене багато думати про сміливість, свободу вибору та відповідальність за свої рішення. Вона не є безстрашною людиною, але знаходить у собі сили не відмовитися від того, у що вірить. Це стало для мене одним із найцікавіших аспектів роботи над роллю.

Особливо помітною була різниця в пластиці всіх трьох персонажів. Понсія рухалася повільно і впевнено, ніби кожен її крок був наповнений прожитими роками. У її поставі відчувалася втома, але водночас і внутрішня стійкість.

Цукор, навпаки, був дуже легким і м’яким. Я намагалася зробити його рухи плавними та трохи тягучими, щоб вони нагадували властивості самого цукру. Іноді мені навіть здавалося, що він не ходить сценою, а ніби ковзає або пливе.

Пластика Жанни теж мала свої особливості. На початку вистави вона була більш скутою, невпевненою і навіть трохи дитячою. Але в міру розвитку подій у її рухах з’являлися рішучість і внутрішня сила. Для мене було важливо показати цю зміну не тільки через текст, а й через поведінку персонажа на сцені.

Не менш цікавою була робота над голосом. Для Понсії я шукала більш низьке, стримане звучання, у якому відчувався життєвий досвід. Для Цукру голос став легким, м’яким і трохи казковим. А в роботі над Жанною найбільшу увагу я приділяла емоційним переходам. Її голос поступово змінювався разом із нею: від розгубленості та сумнівів до впевненості й внутрішньої сили.

Працюючи над цими ролями, я зрозуміла, наскільки важливо не шукати однакових рішень для всіх персонажів. Кожен герой потребує свого підходу, свого темпу існування, своїх жестів і своєї логіки.

Понсія навчила мене уважніше працювати з психологією персонажа. Цукор допоміг розвинути фантазію, пластичність і образне мислення. Жанна дала можливість глибше попрацювати з внутрішніми змінами героя та емоційним розвитком ролі.

Озираючись на весь творчий процес, я розумію, що всі три персонажі залишили важливий слід у моєму професійному становленні. Вони навчили мене уважніше слухати персонажа, шукати його правду і не боятися

складних творчих завдань. Саме тому роботу над Понсією, Цукром і Жанною я вважаю одним із найцінніших етапів свого навчання.

Проведена робота дозволила мені переконатися, що створення сценічного образу є складним і багатогранним творчим процесом, який вимагає від актора не лише професійних знань і навичок, а й особистої емоційної залученості, уяви, спостережливості та постійного саморозвитку.

Підсумовуючи виконану роботу, можна зробити висновок, що кожен із трьох образів став важливим етапом мого творчого становлення. Понсія, Цукор і Жанна допомогли мені розширити власний акторський діапазон, збагатити професійний досвід та глибше усвідомити відповідальність актора перед автором, режисером і глядачем. Саме робота над цими ролями стала цінним практичним досвідом, який сприятиме моєму подальшому професійному розвитку.